

Ideoita liikenneaiheen käsittelyyn palokuntanuorten toiminnassa

SISÄLLYS

1	MITEN OPETAT LAPSELLE ALKUSAMMUSTUSTA, JOS HÄN EI KOSKAAN PÄÄSE PERILLE HARJOITUSPAIKALLE?	2
2	LIIKENNEKASVATUS OSAKSI PALOKUNNAN NUORISOTYÖTÄ	3
	<i>2.1 Tunne itsesi ja ajoneuvosi</i>	4
	<i>2.2 Opettele hallitsemaan ajokkisi</i>	4
	<i>2.3 Käytä turvalaitteita</i>	5
	<i>2.4 Opettele liikkumisen perussäännöt</i>	6
	<i>2.5 Nopeus tilanteen mukaan</i>	6
	<i>2.6 Näytä itse aikeesi – älä yllätä tai yllytä</i>	7
	<i>2.7 Tee itsesi näkyväksi ja näe muut</i>	7
	<i>2.8 Pidä välimatkaa</i>	8
3	TYÖKALUJA LIIKENNETURVALLISUUDEN KEHITTÄMISEKSI	9
	<i>3.1 Vaaranpaikkakartoitus</i>	9
	<i>3.2 Liikenneturvallisuus hälytysajossa</i>	10
	<i>3.3 Liikennekasvatus alueellisesti</i>	10
4	HARRASTUSMATKOJEN LIIKENNETURVALLISUUS	11
5	LISÄTIETOA	11
	LIITE:	12
	<i>Tarkastuslista harrastusmatkojen turvallisuuden edistämiseen</i>	12

Teksti: Liikenneturva, Piritta Hämäläinen ja Heli Lintamo
Taitto: Ulla-Maija Sornikivi, Liikenneturva

MITEN OPETAT LAPSELLE ALKUSAMMUTUSTA, JOS HÄN EI KOSKAAN PÄÄSE PERILLE HARJOITUSPAIKALLE?

1

Tavoitteet lapsi- ja nuorisotyölle

Liikenteessä liikkuminen on meille ihmisille niin arkinen asia, että harvoin pysähdymme miettimään sen tärkeyttä.

Palokuntien lapsi ja nuorisotyön tavoitteena on opettaa lapsille ja nuorille turvallisempaa huomista.

Nuorisotyössä mukana oleva aikuinen kantaa omalta osaltaan vastuuta nuorten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta myös harrastuspaikan ulkopuolella.

Tavoitteena on saada nollatapaturma-ajattelu osaksi jokaisen yksilön arvoja ja asenteita työssä, liikenteessä, kotona ja vapaa-ajalla.

Ohjaajan omat mallit tärkeitä

Nuoret arvostavat ohjaajaa. Ohjaajan omat asenteet ja käyttäytymismallit välittyvät helposti nuorille. Siksi on keskeistä, että ohjaajat itse arvostavat turvallisuutta ja toimivat liikenteessä turvallisesti sekä huolehtivat ryhmänsä turvallisuudesta.

Tehokkaan ja uskottavan viestinnän edellytyksenä on, että myös itse toimii liikenteessä turvallisesti. Silloin ei synny ristiriitaa sanallisen viestinnän ja oman toiminnan kesken.

Tässä oppaassa on esitetty turvallisen liikkumisen pääperiaatteet ja annettu vinkkejä, kuinka liikenneturvallisuuksi voi käsitellä nuorisotyössä. Oppaan lisäksi Liikenneturva tarjoaa valmiita materiaaleja toiminnan tueksi. Tietoa materiaaleista on oppaan lopussa.

LIIKENNEKASVATUS OSAKSI PALOKUNNAN NUORISOTYÖTÄ

Palokuntanuorten koulutuspaketissa liikenneturvallisuus on sisällytetty alkukurssi 1:teen.

Kurssi sisältää liikenneturvallisuutta 0-4 tuntia.

- Tästä kaksi tuntia pitää sisällään liikennekasvatusta turvavälineiden käyttöön.

Tavoitteena on että palokuntanuori motivoituu käyttämään turvallisuusvälineitä liikenteessä ja ymmärtää näkyvyyden merkityksen liikenteessä.

- Toiset kaksi tuntia käsittelee elinpiirin riskejä.

Tavoitteena on, että palokuntanuori hallitsee turvallisen liikkumisen perusteet ja lankulkijana ja pyöräilijänä sekä tunnistaa yleisimmät liikennemerkit.

Kasvatuksen tulee olla jatkuvaa

Harrastustoiminnan parissa kannetaan vastuuta lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta laajemminkin, myös liikenneturvallisuudesta.

Liikennekasvatus tulee olla jatkuvaa eikä se saa päättyä alkukurssien jälkeen. Liikennekasvatuksen aiheet valitaan ryhmän iän ja liikkumistavan mukaan.

Onnettomuuksien välttämistä voi opetella

Onnettomuuksien välttämistä on mahdollista opetella. Oleellista on tunnistaa liikenteen vaaratilanteet ja niihin vaikuttavat tekijät:

- toiset tienkäyttäjät
- liikenneympäristö,
- tie ja
- keli.

Liikutaanpa sitten pyörällä, mopolla, moottoripyörällä tai myöhemmin autolla voi seuraavien perusohjeiden avulla välttää mahdollisiin vaaratilanteisiin joutumista.

Jokaisen ohjeen vieressä on esimerkkejä tehtävistä, joiden avulla aihetta voidaan käsitellä palokuntanuorten toiminnassa.

Tunne itsesi ja ajoneuvosi

2.1

Sekä sinun itsesi että ajoneuvosi on oltava hyvässä kunnossa liikenteeseen lähdettäessä. Kenelläkään ei ole varaa heikentää suorituskyykyään päihteiden tai väsymyksen takia. Myös ajoneuvojen jarrujen, renkaiden ja valojen on oltava kunnossa.

- Mopon rakenteesta ja varusteista on tarkat määräykset, joten niihin ei saa itse tehdä muutoksia.
- Ajaminen ja alkoholi eivät kuulu yhteen. Nuorilla kuljettajilla onnettomuusriskit kasvavat jo pienestäkin alkoholimäärästä.

Opettele hallitsemaan ajokkisi

Kaksipyöräinen ajoneuvo vaatii kuljettajaltaan paljon erilaisia taitoja. Tärkeää on hallita ajokki hyvin myös silloin, kun kuljetetaan matkustajaa. Voit myös joutua väistämään kiveä tai kuoppaa, jolloin irtosora tai märkä asfaltti saattavat äkillisesti vaikuttaa tasapainoon.

- Ajoneuvon hallintaa, pysähtymistä ja oikeaa jarrutustapaa kannattaa harjoitella liikenteen ulkopuolella.

TEHTÄVIÄ

Palokuntanuorten harjoitusohjelmaan kuuluu kalustonhuolto. Pitäkää harjoitusten päätteeksi jokaisen oman kulkuneuvon (mopo, polkupyörä, auto) huoltohetki.

Jos joukossa on paljon mopoikäisiä, aiheena voi olla mopojen turvallisuus, virittäminen ja turvalaitteet.

Tarkista polkupyörän kunto **pyörän tarkastuskorttia** käyttäen. **Korttitilaukset** Liikenneturvasta.

Keskustelkaa alkoholista ja liikenteestä. Miksi kannattaa noudattaa periaatetta "jos ajan en ota"?

2.2

TEHTÄVIÄ

Miettikää mitä tarkoittaa oikea tilannenopeus?

Tutustukaan Liikenneturvan **pysähtymismatka-** ja **törmäysnopeusanimaatioihin** (auto) sekä **moottoripyörän pysähtymismatka-animaatioon**

Hälytysosasto harjoittelee säännöllisesti hälytysajoa ajoharjoitteluradalla. Harjoitteluun voidaan ottaa nuoret mukaan heidän omilla kulkuneuvoillaan.

Taitoajoharjoittelun voi suorittaa mopolla, moottoripyörällä tai polkupyörällä.

Taitoajorata: polkupyörän ja mopon hallintaa ja käsittelyä voi harjoitella taitoajoradan avulla. **Ohjeet radan rakentamiseen.**

Käytä turvalaitteita

2.3

Turvalaitteiden käyttö kuuluu olennaisena osana liikkumisen turvallisuuteen.

Turvavyö

Henkilöautolla matkustettaessa on jokaisen oltava asianmukaisesti kiinnitettynä. Kun autossa kuljetetaan useita nuoria, turvavyöllinen paikka varataan jokaiselle, myös hälytysajoneuvossa.

Alle 15-vuotiaiden turvavyön käytöstä vastaa kuljettaja tai holhooja/huoltaja. Vaikka-kin jokainen 15 vuotta täyttänyt vastaa juridisesti itse omasta turvavyön käytöstään, on kuljettajalla vastuu siitä, että kaikki ovat kiinnittäneet turvavyönsä.

■ Kuusikymmentä kiloa painavan henkilön törmäyspaino 20 km/h nopeudessa tapahtuvassa etupää-törmäyksessä on 400 kg. Törmäys 50 km/h nopeudella vastaa pudotusta keula edellä maahan lolmekeroksisen talon katolta.

■ Turvavyön käyttö takapenkillä suojaa myös etupenkillä istuvaa, sillä törmäyksessä takapenkillä ilman turvavyötä istuva ruhjoo alleen etupenkillä olevan tai muun autossa olevan.

Kypärä

Pyörällä, mopolla ja moottoripyörällä liikuttaessa on käytettävä asianmukaista kypärää. Oikean kokoinen ja huolellisesti kiinnitetty kypärä antaa tehokkaan suojan iskuja vastaan.

Nuoret käyttävät muita ikäryhmiä vähemmän pyöräilykypärää. Yleisintä kypärän käyttö on lapsilla. Oohjaajan oma esimerkki on tärkeä.

Käyttöä voidaan lisätä yhteisellä sopimuksella. Paloasuun kuuluu kypärä ja sen käyttöön velvoitetaan, kun osallistutaan harjoituksiin tai hälytyksiin. Miksipä emme voisi velvoittaa pyöräilykypärän käyttöön pyöräiltäessä myös vapaa-ajalla. Kun niin yhdessä sovimme, sopimus pitää.

TEHTÄVIÄ

Keskustelkaa turvavyön käytöstä, miksi sitä pitää käyttää myös lyhyillä matkoilla ja takapenkillä.

Keskustelkaa, miten turvavyön, heijastimen tai kypärän käyttö vaikuttaisi liikenneonnettomuuksien seurauksiin.

Keskustelkaa, miten turvalaitteiden käyttö ja käyttämättömyys vaikuttavat liikenneonnettomuuden uhrien ja loukkaantuneiden palastustoiminnassa.

Katsokaa animaatio **kypärän oikeanlaisesta kiinnittämisestä**.

Katsokaa video siitä, **miten kypärä suojaa päätä**.

Laatikaa yhteinen kirjallinen sopimus, että kaikki sitoutuvat käyttämään pyöräilykypärää, heijastinta, turvavyötä jne.

Turvalaitteiden (turvavyö, kypärä, heijastin) käyttöä voidaan edistää myös erilaisilla kampanjoilla, tapahtumilla ja esimerkiksi kypärien tai heijastimien yhteishankinnoilla koko ryhmälle. Tässä vanhemmat ovat usein hyvänä apuna.

Heijastimen käytöstä on hyvä muistuttaa erityisesti syksyisin. Tarkistakaa, että jokaisella on heijastin tai heijastavia vaatteita. "Palomies näkyy työssä ja vapaa-ajalla".

Opettele liikkumisen perussäännöt

2.4

Liikennesäännöt ja -merkit ohjaavat tiellä kulkevien paikkaa, kulkujärjestystä ja muuta toimintaa liikenteessä. Niiden tunteminen on turvallisen liikkumisen kannalta olennaista.

- Varaudu myös väistämään, vaikka itseläsi olisi sääntöjen mukaan oikeus mennä ensin, sillä autoilijat eivät aina havaitse jalankulkijaa, pyöräilijää tai mopoilijaa.

TEHTÄVIÄ

Liikennesääntöjen opettelu on osa alkukurssi 1:stä. Sääntöjä tulisi kuitenkin kerrata säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa.

Yhdistä sääntöjen opettelu muuhun toimintaan. Kun liikutte yhdessä, käykää läpi lähialueen liikennemerkkejä, liikennesääntöjä ja vaaranpaikkoja.

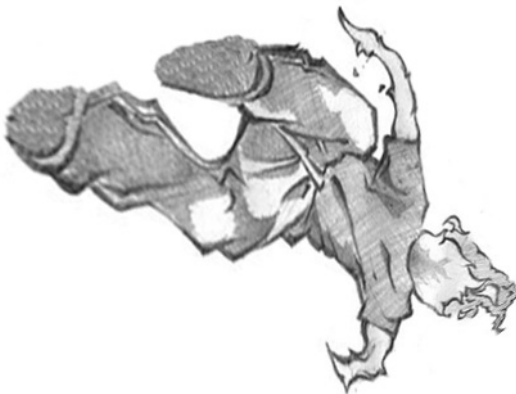
Jalankulkuun, pyöräilyyn, mopoiluun ja turvalaitteisiin liittyviä tehtäviä on **Liikennekasvatuksen työkalupakissa** (Liikenneturva).

Nopeus tilanteen mukaan

2.5

Nopeus on tärkein yksittäinen asia, jolla ajoneuvon kuljettaja voi säädellä liikkumisensa turvallisuutta. Nopeus vaikuttaa pysähtymismatkaan ja -aikaan, havaintojen tekoon, ajoneuvon hallintaan ja törmäyksissä tai kaatumisissa seurausten vakavuuteen.

- Sovita nopeutesi aina tilanteeseen sopivaksi. Vaaratilanteissa pienikin ero nopeudessa merkitsee monia metrejä pysähtymismatkoissa.

TEHTÄVIÄ

Yhdistä nopeuden vaikutuksen havainnointi ajoharjoittelupäivään.

Tutustu Liikenneturvan **pysähtymismatka-animaatioihin** ja keskustelkaa niistä yhdessä.

Mitä hidastuvuus tarkoittaa? Mitä eroa on jarrutus- ja pysähtymismatkalla?

Arvioi ajoneuvon koon vaikutusta pysähtymismatkaan. Mitä eroa on säiliöautolla ja miehistönkuljetusautolla? Entä henkilöautolla ja mopolla?

Näytä itse aikeesi – älä yllätä tai yllytä

2.6

Kun aikomukset viestitään selkeästi ja ajoissa, toiminnan ennustettavuus paranee.

- Suuntamerkin näyttäminen kertoo aikomuksestasi kääntyä tai vaihtaa kaistaa.
- Vauhdin hiljentäminen kertoo muille, että olet aikeissa väistää muita tiellä liikkuvia tai että aikomuksesi on pysähtyä. Anna muille aikaa havaita sinut ajoissa.
- Opettele itse tarkkailemaan muuta liikennettä ja tunnistamaan vihjeistä, mitä on tapahtumassa.

Kuljettajan lisäksi kaverit voivat vaikuttaa matkojen turvallisuuteen. Näyttämisen halu tai yllättäminen kovaa ajamiseen eivät kuulu liikenteeseen. Ryhmässä ajaminen ja kaverien kyyditseminen eivät saa viedä kuljettajan ajatuksia liikenteen seuraamiselta.

TEHTÄVIÄ

Muistisääntö: anna suuntamerkki, hidasta, jarruta, ryhmy, käänny.

Miten liikennetilanteita voi ennakoida?

Keskustelkaa yhdessä:

- Minkälaisia riskejä kovaa ajaminen voi aiheuttaa?
- Miten yllättämisen voisi estää?
- Jos pelkää jonkin kyydissä, niin mitä silloin tulisi ja voi tehdä?
- Miten yksin ajaminen eroaa kaverien kanssa ajamisesta?
- Miten yksin ajaminen eroaa kaverien kuljettamisesta?

Tee itsesi näkyväksi ja näe muut

2.7

Autoilijan mahdollisuudet havaita ilman heijastinta kulkevat heikentyvät huomattavasti sateella, hämärässä ja pimeässä.

- Jokainen pimeässä tai hämärässä ulkona liikkuva jalankulkija ja pyöräilijä tarvitsee heijastimen. Heijastinta tarvitaan myös kun kuljetaan valaistulla alueella.

Kunnon heijastin on CE -hyväksytty ja siinä on merkintä EN13356. Kaikki heijastavat tuotteet eivätkä tätä standardia täytä.

Jalankulkijan näkyminen pimeällä -animaatio osoittaa hyvin, mikä ero autonkuljettajan silmin katsottuna on pimeällä ilman heijastinta kulkevan ja heijastimella varustetun jalankulkijan havaittavuuden välillä.

TEHTÄVIÄ

Testatkaa heijastimien toimivuus omista vaatteista sekä sammutusasusta. Heijastimen merkitys voidaan havainnollistaa esimerkiksi auton valojen avulla.

Tilatkaa palokunnalle oman näköiset heijastimet esimerkiksi yhdistyksen logolla.

Miettikää yhdessä minkälainen on hyvä heijastin, miten se toimii ja mihin se tulee kiinnittää?

Palomiehen asuun kuuluu olennaisena osana riittävä määrä heijastimia. Tuunatkaa omat vaatteet yhtä näkyviksi.

Pidä välimatkaa

2.8

Liikenteessä tulee jatkuvasti vastaan vaaratilanteita. Kaikki eivät kuitenkaan havaitse vaaratilanteita yhtä herkästi. Ne, jotka havaitsevat herkästi vaaratilanteita, joutuvat muita harvemmin onnettomuuksiin.

- Liian lyhyt välimatka edellä ajavaan joutuu usein peräänajoon. Jos ajat liian lähellä, et myöskään näe, mitä edessä tapahtuu.
- Ennakoivasti ajava ja ajatteleva on varautunut siihen, että joskus pelivara on vähissä. Oikealla ja tehokkaalla jarruttamisella voi silloin vielä estää onnettomuuden.
- Ennakoiva kuljettaja varautuu myös mahdolliseen onnettomuuteen kiinnittämällä aina huolellisesti kypäränsä tai turvavyönsä.
- Hän osaa myös toimia oikein onnettomuuspaikalla.

TEHTÄVIÄ

Nuorten kanssa voidaan analysoida omaa liikennekäyttäytymistä esimerkiksi kulu-neella viikolla tai tämänkertaiseen harrastukseen tulomatalla.

- Ennakoinko vai otinko turhia riskejä?
- Mitä tapahtui?

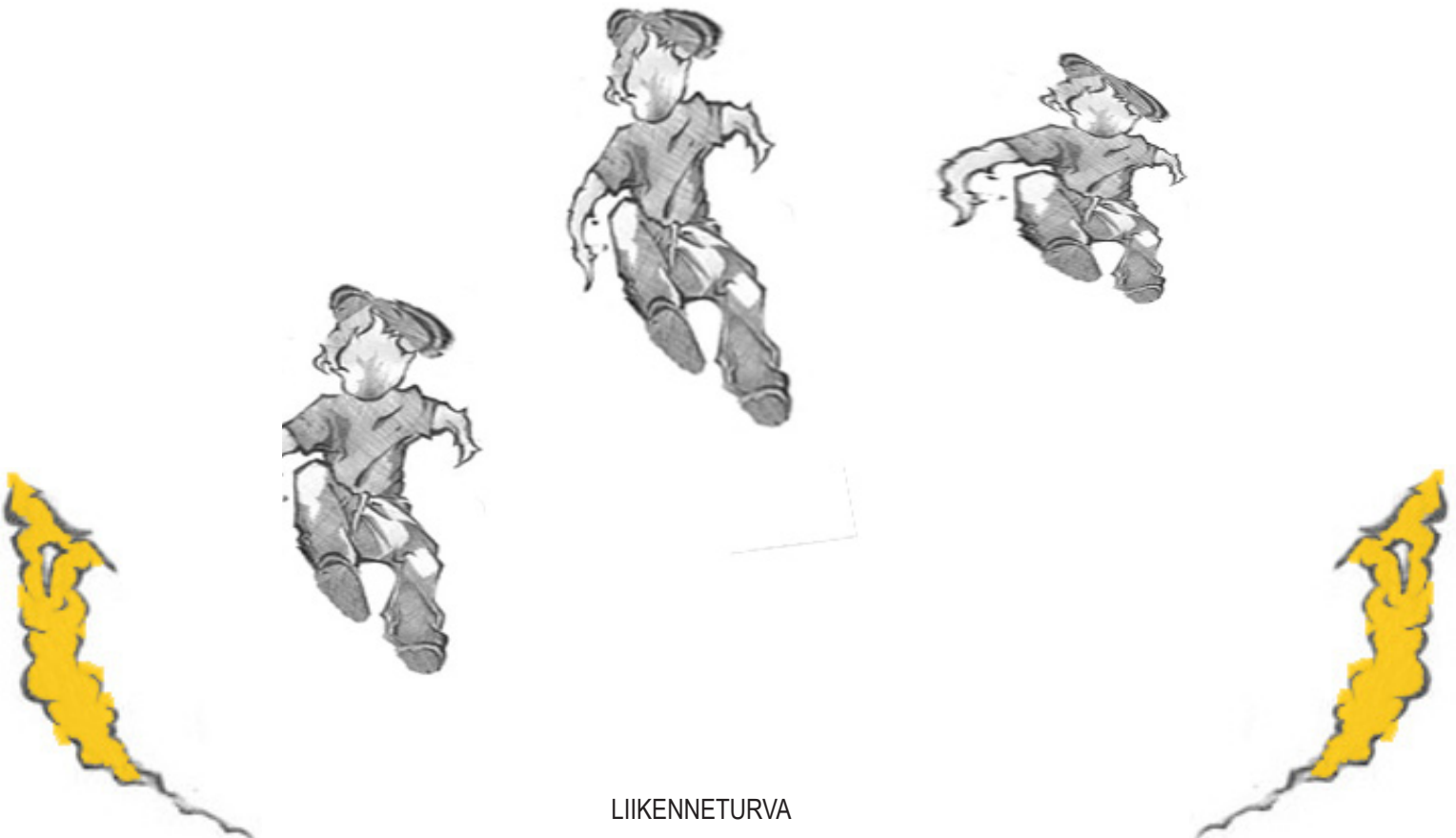
Keskustelkaa yhdessä miten 'läheltä piti'-tilanteita voi välttää?

Liikenneturvalla on materiaalia **liikenne-aiheiden käsittelyyn nuorten kanssa**.

Materiaalin avulla voidaan syventyä miettimään omia tapoja ja niihin vaikuttamista. Aineisto on laadittu mopoilijoille, mutta ideaa voi soveltaa myös muille ryhmille. (Valitse aihe ryhmän mukaan.)

Tutustukaa **Mopoilija, käännä pää** -sivustoon.

Opetelkaa **häätätoimenpiteet onnettomuuspaikalla**.

TYÖKALUJA LIIKENNETURVALLISUUDEN KEHITTÄMISEKSI

3

Vaaranpaikkakartoitus

3.1

Harrastusmatkojen ja paloaseman ympäristön vaaranpaikkakartoitus on tehokas keino paikallistaa lasten ja nuorten matkojen vaaralliset tai hankalat paikat.

Mahdolliset ongelmat harrastusmatkoilla ja harrastuspaikan lähiympäristössä voivat liittyä

- liikenneympäristöön,
- tienkäyttäjien ajotapoihin tai
- puutteisiin turvalaitteiden käytössä

Näiden tunnistaminen helpottaa koulutuksen ja kasvatuksen painopisteiden löytymistä ja suuntaa toimintaa lasten turvallisuuden kannalta keskeisiin aiheisiin.

Vaaranpaikkakartoitus auttaa myös lasten vanhempia kiinnittämään huomiota lasten turvalliseen liikkumiseen.

Palonuorten harrastustoiminta järjestetään pääsääntöisesti paloasemilla, jossa oman haasteensa tuo hälytysajoneuvojen vilkas liikenne.

Onko yhteiset pelisäännöt siitä,

- miten paloaseman läheisyydessä ja sen alueella liikutaan,
- miten liikenteessä toimitaan, kun kohdataan hälytysajossa oleva hälytysajoneuvo

Harrastusmatkakartoituksessa selvitetään

- Miten lapset ja nuoret kulkevat harrastuksiin?
- Mitkä paikat harrastusmatkoilla lapset ja nuoret kokevat hankaliksi tai vaarallisiksi?
- Mitä parannusehdotuksia lapsilla ja nuorilla itsellään on vaarallisiksi kokeimiinsa paikkoihin?
- Mitä toimintaohjeita he antaisivat itselleen ja ohjaajille vaarallisiin paikkoihin?

VINKKEJÄ

Tehkää vaaranpaikkakartoitus toimintakauden alkaessa vuosittain.

Käytä kartoituksen apuna karttaa. Siihen on helppo piirtää harrastusmatkat ja ympyröidä ongelmalliset kohdat.

Karttaa voi käyttää myös yhteenvedon kokoamiseen. Ongelmakohtat merkitään nuppineuloilla tai ympyröillä. Suurimpiin ongelmakohtiin sisällytetään perustelut paikan vaarallisuudesta ja toimenpide-ehdotukset asian korjaamiseksi.

Valitse toteuttamistapa iän mukaan. Pienemmille lapsille kartoitus kannattaa tehdä yhteistyössä vanhempien kanssa, kun taas vanhemmat lapset ja nuoret voivat tehdä kartoituksen ryhmässä.

Lisätietoja ja materiaalia kartoituksen tekemiseen löydät Liikenneturvan internetsivuilta olevasta Liikennekasvatuksen työkalupakista.

Ohjeet ja materiaali on suunnattu opettajille, mutta soveltuu hyvin myös harrastuspaikkojen vaaranpaikkakartoituksen tekemiseen. Tai mikseipä kartoitusta voisi toteuttaa yhdessä koulun tai vanhempien kanssa?

Liikenneturvallisuus hälytysajossa

3.2

Vapaaehtoisessa palokuntatyössä hälytykseen saavutaan usein omalla autolla.

- Muistatko liikenneturvallisuuden, kun adrenaliini virtaa suonissa ja ajatukset ovat jo itse hälytyksessä?

Turvallinen liikkuminen liikenteessä tulee olla selkäytimessä, eli asennekasvatus on alkanut jo lapsena.

Huomioi nuorisotyössä lasten ja nuorison vapaa-ajan liikkumisen lisäksi hälytysajoneuvon turvallinen ajo. Osa palokuntanuorista siirtyy täysi-ikäisyyden saavutettuaan hälytysosastolle. Tuleeko heistä turvallisia, luotettavia ja ennakoivia kuljettajia, jotka pärjäävät liikenteessä myös liikkueensa hälytysajoneuvolla?

Palokuntatyössä mukana olevat ovat esimerkkeinä muille liikkujille. Opetellaan siis

yhdessä, miten liikenteessä tulee toimia, kun kohdataan hälytysajoneuvo jalankulkijana tai autoilijana.

Ohjeet näihin tilanteisiin löytyvät Liikenneturvan tietolehdestä ”Hälytysajoneuvon kohtaaminen liikenteessä”.

Liikenneturvalla on internet-sivuillaan yli kolmekymmentä eri aiheista tietolehteä ja neljä taitolehteä

Liikennekasvatus alueellisesti palokuntien nuorisotyössä

3.3

Liikennekasvatus on kaikkien yhteinen asia, ja aluetasolla on tärkeää ottaa se mukaan toimintaan. Yhdessä voidaan ideoida erilaisia kampanjoita ja kilpailuja. Järjestettäessä yhteisiä tapahtumia ja kokoontumisia, kaikilla tulee olla yhteiset pelisäännöt turvallisuudesta liikkumisesta.

IDEOITA YHTEISTYÖLLE

Mietitään aihekokonaisuus, jossa on haavoittavissa turvallisuuden tai ennakkoinnin kannalta joitakin puutteita. Miten nuoret voivat osallistua ja vaikuttaa tilanteen korjaamiseksi?

Palkitaan joka vuosi jokin nuorisotyötä tekevä palokunta, joka on mallikkaasti ja innovatiivisesti tehnyt hyvää työtä liikenneturvallisuuden edistämiseksi.

Jaetaan hyvät ideat ja kokemukset liikenneturvallisuustyöstä.

Järjestetään heijastinsuunnittelukilpailu ja teetetään palokunnan nuorisotyölle oma heijastin.

Järjestetään ideakilpailu: kuka tai ketkä keksivät parhaimman idean kypärän käytön edistämiseksi?

Ajoneuvon käsittelyyn liittyvää harjoitusta voidaan esimerkiksi laajentaa alueelliseksi siten, että ensin kilpaillaan oman palokunnan mestaruudesta, jonka jälkeen alueen mestaruudesta.

Liikkumisen pelisäännöt tulee huomioida myös kaikilla alueellisilla kursseilla ja tapaamisilla, leireillä ja kilpailumatkoja unohtamatta. Laaditaan näitä varten yhteiset pelisäännöt.

HARRASTUSMATKOJEN LIKENNETURVALLISUUS

4

Lähiympäristöstä kauemmaksi suuntautuvien matkojen turvallisuuteen voidaan vaikuttaa monin tavoin.

Olennaista on saada turvallisuuden huomiointomittamisesta selkeä käytäntö matkajärjestelyissä. Ohjeet on hyvä olla myös kirjattuna, sillä järjestelyvastuu voi vaihdella eri henkilöiden kesken.

- Huomiota tulee kiinnittää ammattitaitoisten kuljettajien, turvalaitteiden ja kunnossa olevien ajoneuvojen käyttöön.
- Myös aikataulut tulee suunnitella niin, että matkanteko on kiireetöntä ja siihen on varattu riittävästi aikaa.

Liitteenä on muistilista asioista, joita tulisi huomioida matkoja järjestäessä.

Tarkistettava asia	Kunnossa	Korjattava
1. Käytetään turvallisia kulkutapoja ja reittejä.	☐	☐
2. Aikataulut suunnitellaan niin, että voidaan pitää taukoja sekä ajaa kiireettä ja ilman väsymyksestä aiheutuvia riskejä.	☐	☐
3. Kuljetuksissa käytetään ammattitaitoisia kuljettajia.	☐	☐
4. Kuljettajilta edellytetään nollalinjaa alkoholin suhteen.	☐	☐
5. Kuljetuksiin valitaan asianmukainen kalusto, mm. turvavöillä varustetut linja-autot.	☐	☐
6. Henkilöautoihin otetaan vain sen verran matkustajia, että kaikilla on turvavyöllinen paikka.	☐	☐
7. Kuljettaja viime kädessä varmistaa, että kaikkien turvavyöt ovat kiinnitettynä.	☐	☐
8. Varusteet kuljetetaan tavaratilassa.	☐	☐
9. Ohjaajat mieltävät vastuunsa oheiskasvattajina ja toimivat esimerkiksi nuorille.	☐	☐
10. Nuorten kanssa käydään läpi turvalliset toimintatavat.	☐	☐
11. Sovitaan pyöräilykypärien käytöstä.	☐	☐
12. Varustehankinnoissa kiinnitetään huomiota siihen, onko varusteissa kiinteät heijastimet.	☐	☐
13. Vakuutukset ovat asianmukaiset.	☐	☐
14. Huolehditaan ensiaputaidoista ja -tarvikkeista.	☐	☐
15. Laaditaan yhteiset liikkumisen peisäännöt.	☐	☐
16. Huolehditaan koulutuksen ja tiedotuksen avulla siitä, että kaikki tuntevat sovitut peisäännöt.	☐	☐
17. Sovitut peisäännöt käydään läpi ajojen koulutuksessa ja yhdessä nuorten kanssa.	☐	☐
18. Kirjataan peisäännöt toimintaohjelmiin ja huolehditaan niiden noudattamisesta myös käytännössä.	☐	☐

LISÄTIETOA

5

Liikenneturvan internet-sivuilta www.liikenneturva.fi löytyy runsaasti tienkäyttäjakohtaista tietoa

- liikennesäännöistä,
- turvalaitteista ja
- käytettävissä olevista liikennekasvatusaineistoista.

Valmiita sähköisenä saatavia materiaalipaketteja on liikenneturvan **Liikennekasvatuksen työkalupakista**

Sivustolta löytyy valmiita PowerPoint -esityksiä, tietolehtisiä ja muita julkaisuja.

Sivustoilla on myös **Kolhuitta kouluun -rastiradan** tehtävät. Aineisto sisältää erilaisia toiminnallisia rastitehtäviä, jotka on luokiteltu eri ikäryhmille. Aineisto on suunnattu koulujen oppilaille, mutta tehtävät soveltuvat hyvin myös palokuntanuorten toimintaan.

Liikennekasvatuksen työkalupakin osoite on <http://www.liikenneturva.fi/tyokalupakki> Esimerkiksi Teemapäivä-osiossa on valmiita tehtäväpaketteja.

Lisätietoja, apuja ja neuvoja

Liikenneturvasta ja sen aluetoimistoista saa apua. >> **Yhteystiedot.**

Liikenneturvan sähköisessä kauppapajassa **Turvapuodissa** on runsaasti sekä maksullista että ilmaismateriaalia.

Lähteet:

Turvallisesti harrastuksiin -opas (Liikenneturva)

Ideoita liikenneaiheen käsittelyyn nuorten ryhmissä (Liikenneturva)

Pidä pelivaraa -opas (Liikenneturva)

Tarkistuslista harrastusmatkojen turvallisuuden edistämiseen

Tarkistettava asia	Kunnossa	Korjattava
1. Käytetään turvallisia kulkutapoja ja reittejä.	☐	☐
2. Aikataulut suunnitellaan niin, että voidaan pitää taukoja sekä ajaa kiireettä ja ilman väsymyksestä aiheutuvia riskejä.	☐	☐
3. Kuljetuksissa käytetään ammattitaitoisia kuljettajia.	☐	☐
4. Kuljettajilta edellytetään nollalinjaa alkoholin suhteen.	☐	☐
5. Kuljetuksiin valitaan asianmukainen kalusto, mm. turvavöillä varustetut linja-autot.	☐	☐
6. Henkilöautoihin otetaan vain sen verran matkustajia, että kaikilla on turvavyöllinen paikka.	☐	☐
7. Kuljettaja viime kädessä varmistaa, että kaikkien turvavyöt ovat kiinnitettyinä.	☐	☐
8. Varusteet kuljetetaan tavaratilassa.	☐	☐
9. Ohjaajat mieltävät vastuunsa oheiskasvattajina ja toimivat esimerkkeinä nuorille.	☐	☐
10. Nuorten kanssa käydään läpi turvalliset toimintatavat.	☐	☐
11. Sovitaan pyöräilykypärien käytöstä.	☐	☐
12. Varustehankinnoissa kiinnitetään huomiota siihen, onko varusteissa kiinteät heijastimet.	☐	☐
13. Vakuutukset ovat asianmukaiset.	☐	☐
14. Huolehditaan ensiaputaidoista ja -tarvikkeista.	☐	☐
15. Laaditaan yhteiset liikkumisen pelisäännöt.	☐	☐
16. Huolehditaan koulutuksen ja tiedotuksen avulla siitä, että kaikki tuntevat sovitut pelisäännöt.	☐	☐
17. Sovitut pelisäännöt käydään aika ajoin läpi ohjaajien koulutuksessa ja yhdessä nuorten kanssa.	☐	☐
18. Kirjataan pelisäännöt toimintaohjelmiin ja huolehditaan niiden noudattamisesta myös käytännössä.	☐	☐

